

Nemčija urejuje spore med Romunijo ter Madžarsko in Bolgarijo

V Salzburg sta bila nenadno povabljeni tudi predsednik bolgarske vlade in zunanji minister - Ureditev sporov je potrebna zaradi miru in za onemogočitev tujih vplivov na Balkanu

Sofija, 24. jul. o. Uradno poročajo: Predsednik vlade dr. Filov in zunanji minister dr. Popov bosta na povabilo nemške vlade konec tedna odpotovala na kratek uradni obisk v Nemčijo.

Rim, 24. jul. m. »Europa Press« poroča: V Rimu pripisujejo veliko važnost konferencam balkanskih držav z nemškimi zunanjimi ministri Ribbentropom. Poudarjajo, da so se vsa vprašanja na tem področju začela reševati tedaj, ko so se pogajali madžarski državniki z nemškimi in italijanskimi zunanjimi ministri v Münchenu. Vsi trije obiski so v tesni medsebojni zvezi, kar je najboljšje znamenje da je pobuda za trajno ureditev odnosov na tem področju v rokah držav osišč.

Ureditev sporov je potrebna zaradi miru in za onemogočitev tujih vplivov na Balkanu

po ustanovitvi državne zveze, ki bi preprečila tuje vplive, kateri bi mogli omajati temelje sedanje notranje in zunanje politike tega evropskega področja. Zdi se, da gre pri tem zlasti za sovjetski vpliv.

V Rimu ne izključujejo možnosti, da bi prišlo do ustanovitve širšega romunsko-bolgarsko-madžarske zveze. Gotovo je, da bo Nemčija začela akcijo, ki bi privedla do mirne rešitve sporov med Romunijo in Bolgarijo ter Romunijo in Madžarsko, glede področij v Dobruži in Transilvaniji.

Madžarske napovedi o možnostih za prijateljsko zvezo z Romunijo

Romunija mora Madžarski samo odstopiti Erdelijo...

Budimpešta, 24. jul. m. Po večernih poročilih budimpeštanskih listov iz Bukarešte so romunski politični krogi baje snoči zatrjevali, da je Romunija pripravljena po neposrednih pogajanjih rešiti sporna vprašanja z Madžarsko. Romunija bi odstopila Madžarski del Erdelije, kar bi privedlo do prijateljskih odnosov med obema državama.

zura. — Po istih obvestilih ne potujeta romunski predsednik vlade in zunanji minister v Salzburg na povabilo nemškega zunanjega ministra Ribbentropa, temveč sta sama želela, da bi ju v Ribbentrop sprejel v zvezi z madžarsko-romunskim sporom, nakar ju je Ribbentrop obvestil, da ju bo sprejel v petek.

42 milijonov vojni obveznikov v Združenih državah

Washington, 24. julija. Reuter. Ameriški senat je sprejel danes zakonski predlog, ki določa obvezno vojaško šolanje v Združenih ameriških državah. Po tem zakonskem načrtu bodo vpisali v vojaške seznamne 42 milijonov ljudi od 18. do 64. leta starosti, ki jih je po tem zakonu smatrati za voje obveznike. Vojni minister je izjavil, da bo v prvem letu po uveljavitvi tega zakona stopilo v vojaško šolo poldrug milijon mož, starih od 21 do 30 let.

Odpoklik romunskega poslanika iz Londona

Bukarešta, 24. jul. o. Stefani poroča: Romunska vlada je odpoklicala iz Londona svojega poslanika Tileja. Odpoklic je posledica zaostrovanja v odnosih, ki je nastopila zadnje čase med Romunijo in Anglijo.

Razglas norveške vlade v Londonu

London, 24. julija. o. (Reuter.) Norveška vlada, ki je zdaj v Londonu, je izdala razglas, da nobena vlada, sestavljena na norveškem zasedenem ozemlju, ni pooblaščená, da bi vodila norveško ljudstvo. Edina prava vlada je v Londonu, kjer je tudi ves državni zaklad, ki je bil pravčasno odpeljan iz Norveške.

Ukrepi za ohranitev notranjega reda v Romuniji

Bukarešta, 24. julija. m. Evropa Press poroča: Romunsko notranje ministristvo opozarja romunske državljane, naj se vzdržujejo vsake politične delavnosti, ki bi bila izven okvira sedanjega reda. Uradno poročilo, ki ga je včeraj objavilo notranje ministristvo, opozarja na resnost položaja, ki vlada na svetu in na važna vprašanja, ki jih mora Romunija nujno rešiti. Zato opominja vse državljane, naj se strogo držijo zadnjih odredb, po katerih se mora romunski narod posvetiti delu in narodni obrambi. Vsaka delavnost izven meja sedanjega reda se bo smatrala kot sabotaza proti romunski narodni obrambi.

Spor med Angli o in Francijo zaradi ameriških letal

Newyork, 23. julija. o Reuter: Med Anglijo in Francijo je nastal spor glede francoskih letal, naročenih v Združenih državah in poslanih z ladjo »Beam« v Evropo. Ladja »Beam« je zdaj z letali v srednjeamerškem pristanišču Martiniqueu. Komisija za nabavo letal v Združenih državah je izjavila, da sklep Anglije, da prevzame vsa francoska naročila, ne more veljati za ta letala, ker bi bilo to v nasprotju s sklenjenimi pogodbami, ki ne dovoljujejo nobenega prenosa materiala, če ta material ni več v ameriških teritorialnih vodah. Zato letala, ki so sedaj v Martiniqueu, ne bodo poslana v Veliko Britanijo.

Zagrebtški peki spet zahtevajo dovoljenje, da bi smeli podražiti kruh. Tako so predložili zahtevo, da bi smeli enoto belega kruha znižati na 60 kdg, enoto polbelega in rženega kruha na 72 kdg, navadni »ljudski« kruh pa na 92 kdg. Dejanško pomeni njihova zahteva, da bi se kruh podražil za okroglo 40%. Peki utemeljujejo svojo zahtevo s tem, da se je za toliko podražila moka. Listi pa pravijo, da se je moka sicer res podražila, nikakor pa ne za tako visok odstotek, kakor to pravijo peki. Verjetno je, da oblast tako visoke podražitve kruha ne bo dovolila.

Največja žitna skladišča bodo zgradili v naši državi v Mostarju. V skladiščih bo prostora za 500 vagonov žita, obenem pa bodo uredili tudi moderno hladilnico, v kateri bodo shranjevali povrtnino in sadje, da bi ga mogli odvažati potem tudi v bolj oddaljene kraje. Prvenstveno bodo skladišča prišla v poštev, ko bo dograjeno in izročeno prometno novo pristanišče Plöče ob izlivu Neretve v morje.

Vesti 24. julija

Angleški poslanik v Moskvi Cripps je bil včeraj poklican v sovjetsko zunanje ministristvo, kjer je imel dolg razgovor z namestnikom zunanjega ministra Lozovskim.

Angleški poslanik v Združenih državah je imel včeraj po radiu govor, v katerem je dejal, da je Anglija Maginovejca črta za Ameriko. Za Anglijo je važno, da vzdrži nemške napade do oktobra, potem ji bo pomagalo slabo vreme in slaba letina. Spomladi pa bo angleško letalstvo že tako močno, da bo kos vsakemu nasprotniku. Na ta govor odgovarjajo nemški in italijanski listi, ki pravijo, da je ta prazna tolažba.

Ameriškemu zunanjemu ministru Hullu ee je posrečilo, da je dosegel vodstvo na vseameriški konferenci v Havani. Videl je, da ima veliko upanje, da bo izvedel ameriške načrte glede evropskih posesti na ameriški celini in glede skupne ameriške obrambe, poroča agencija Reuter.

Se trije člani sovjetskega poslanstva v Belgradu so včeraj dopotovali iz Moskve z letalom v Sofijo. To so svetnik Lebedev, tajnik poslanstva Solov in pisar Saharev.

Italijanske radijske postaje so davi oddajale dolgo podrobno poročilo o vseh letalskih in drugih bojih med Italijani in Angleži. Iz poročila je razvidno, da so dozdaj v vseh bojih zmagali Italijani.

Izjave slovitega angleškega pisatelja, šaljivca in čudaka Bernarda Shawa, je prepovedano ponatiskovati, ker je zadnje čase izjavljal, da bo Anglija vojno izgubila, poroča italijanski list »Corriere della Sera«.

Angleško mornariško poveljstvo je izdalo poročilo, ki pravi, da je bilo v tednu od 7. do 14. julija potopljenih za 61.000 ton angleških in nevtralnih trgoveških ladij, približno tretjino največje količine, ki je bila kdaj potopljena na teden v svetovni vojni.

Sovjetska parlamenta v Litvi in Letonski sta kot prvi sklep sprejela zakon, da postane vsa zemlja državna last, dasi boljševidem povsod, zlasti pa pri nas agitira s tem, da bo dal zemljo. Litvanski in estonski kmetje bodo za lastne potrebe od države dobili v obdelovanje določen kos zemlje, ki je v starem »slabem in kapitalističnem« redu bila njihova.

Francoski mornariški minister admiral Darlan je pripravil načrt za preureditev francoske trgoveške mornarice. Ta mornarica bo dobila pravilnik, podoben pravilniku vojne mornarice. Njeno poveljstvo bo imelo pravo vojaško oblast. Pomorsko letalstvo bo združeno s trgoveško mornarico.

Nova japonska vlada bo v kratkem razglasila svoje zunanje politične načrte. Prva, velika in poglavitna njena naloga bo izpopolnitev vojaške obrambe, zaradi česar bo treba mobilizirati nove ljudske in gospodarske sile. Japonsko ljudstvo bo evedna zaradi tega moralo prevzeti nove velike žrtve, dasi mu bo ostalo toliko, da bo lahko živel, je povedal zastopnikom tiska predsednik vlade knez Konoje.

Angleški protovoljski zbor za obrežno in krajevno obrambo šteje 1,300.000 mož in bodo nadaljno nabiranje prostovoljcev ustavili, je izjavil vojni minister Eden.

Romunska vlada je preklcala prepoved o plovi v romunskih obrežnih vodah. Odstranili so tudi mine, ki so bile pred kratkim položene pred črnomoškimi pristanišči.

Huda vročina je zajela ameriške Združene države in traja že nekaj dni. Toplomer kaže ponekod 40 stopinj Celzija v senci. Od sončarice je umrlo dozdaj 52 ljudi. Ponekod je zavladala huda suša.

Odlotitev je padla. Anglija si je izbrala svojo neod. Anglija se je odločila za boj na življenje in smrt. Zdjaj bo spregovorilo orožje in njegova ostrina bo presečila Anglijo. Kdaj se bo to zgodilo, bo odločil samo vodja Nemčije. Trditelj, da bi pomenila zmagá Nemčije uničenje vseh dobrin, ki delajo življenje vredno življenja, je gola propaganda. Evropa bo šele pod nemškimi vodstvom v resnici slobodna. Pod takimi in podobnimi naslovi odgovarjajo nemški listi na govor angleškega zunanjega ministra lorda Halifaxa.

Poslaniki Litve, Estonske in Letonske so sporočili angleškemu zunanjemu ministristvu, da navzlic pridržitvi svojih držav Rusiji, ne bodo zapustili svojega službenega mesta, ker so bile volitve, po katerih je prišlo do sklepa o uničenju samostojnosti njihovih držav, izvedene pod pritiskom. Zato poslaniški ne priznavajo sklepa zboravnice, izvoljenih s pomočjo rdeče policije.

Angleška vlada ne smatra pogovorov, v katerih presojaajo in obsojajo njeno delo, za zločin. Njena dolžnost pa je, da pazljivo spremljajo vsako razkravalno početje, čeprav se ji zdi pametno razpravljanje o vojnih vprašanjih umestno, je izjavil angleški ministristvi predsednik Churchill včeraj v poslanski zbornici.

Sovjetski državni zbor je sklican na sejo 1. avgusta, da bo potrdil priključitev baltičskih držav in Besarabije k Sovjetski Rusiji. Da je bila ta priključitev res prostovoljna, pričajo številna zborovanja po Sovjetski Rusiji, na katerih so se zborovalci zahvaljevali za priključitev teh držav Stalinu, Molotovu, Višinskemu in drugim, ne pa parlamentom baltičskih držav.

Novih osem šol za pilote ter štiri šole za pouk v streljanju z letalskimi topovi bo uredila avstralska vlada.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Ostri ukrepi proti bivšim francoskim voditeljem in političnim beguncem

Bivši predsednik vlade Daladier in njegovi sodelavci so konfinirani in bodo prišli pred sodišče

Vichy, 24. jul. m. United Press poroča: Francoska vlada je sklenila, da se s sodnim postopkom ugotovi odgovornost bivšega predsednika vlade Daladierja ter ministrov Mandela, Campichija in Delbosa za napoved vojne in izvajanje vojaških operacij. Razen tega bodo prišli pred vojaško sodišče bivši prosvetni minister Jean Zey, podtajnik v zunanjem ministristvu Yeannot, podtajnik v prejšnji Blumovi vladi Mandel in drugi. Ti so obtoženi, da so kot mobiliziranci zapustili svoja mesta. 20. junija so se namreč vkrcali na ladjo »Masillia« v Bordeauxu in se odpeljali.

Vichy, 24. julija. o. Havas: Francoska vlada je sprejela sklep, po katerem zaseže imovino vsem

onim osebam, ki so zapustile Francijo med 10. majem in 30. junijem t. l., niso pa imele nobenega dovoljenja za odhod v tujino in ne morejo navesti verjetnih razlogov za samolastno zapustitev francoskega ozemlja.

Vlada je izdala tudi odlok, da izgubijo francosko državljanstvo vsi begunci, ki so pobegnili po premirju iz Francije v Anglijo in ki se bojujejo sedaj proti Franciji.

Bivšemu predsedniku vlade Daladierju, ki je prišel iz Maroka v Marseille, so omejili osebno svobodo in je pod stalnim policijskim nadzorstvom, prav tako tudi bivši mornariški minister Campinchi in bivši kolonjalni minister Mandel.

Letalska vojna v Evropi in Afriki

London, 24. julija. o. Preteklo noč so letala nemška letala nad južno, zahodno in severozahodno Anglijo in pokrajino Welcs. Nobena bomba ni padla na to ozemlje. Letala pa, ki so bombardirala južnovzhodno škotsko obalo, so povzročila le neznamno škodo. Eno bombno letalo je bilo sestreljeno.

Berlin, 24. julija. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo sporoča: Neká nemška podmornica je potopila sovražnih ladij za 18.000 ton. Nemška letala so v noči med 22. in 23. julijem letela nad Anglijo in Škotsko in izvedla uspešne napade na letališča in industrijske naprave ter na nekatera pristanišča. Bombe so bile vržene v Pembrook, Chatham, Edinborough, Aberdeen in Portsmouthu. V Kanalu in vzdolž vzhodne angleške obale so bile bombardirane trgoveške ladje. Sovražna letala so letela v noči med 22. in 23. julijem nad severno in zahodno Nemčijo in niso s svojimi bombami zadela nobenih vojaških ciljev. Zbito je bilo eno sovražno letalo. Eno nemško letalo se ni vrnilo domov. Nad Wilhelmshafenu sta bili zbiti dve sovražni letali. Skupno je bilo zbitih šest sovražnih letal.

London, 24. julija. Reuter: Letalsko ministristvo poroča: Angleški bombniki so izvedli napad

na tovarno letal v Bremenu, na letalske naprave v Paderbornu in na več tovarn v Poruhrju. Zatem so naša letala bombardirala letališča v severni Franciji, Holandiji in Nemčiji. Dve naši letali sta izgubili. Ponoči so angleški bombniki izvedli napad na petrolejska skladišča v Amsterdamu ter na nekatera druga pristaniška mesta. Vsa letala, ki so se udeležila teh napadov, so se vrnila nepoškodovana. Eno britansko letalo je sestrelilo včeraj popoldne v bližini severovzhodne škotske obale en sovražni bombnik.

Nekje v Italiji, 24. julija. AA. Stefani: Poročilo št. 44 italijanskega vrhovnega poveljstva se glasi: V severni Afriki so italijanski bombniki izvedli učinkovito bombardiranje pri Marsa Matruhu in Sidi Baran. Vsa letala so se vrnila v svoja oporišča. V vzhodni Afriki so italijanska letala uspešno bombardirala Vair. Sovražnik je bombardiral Diredau, vendar ni povzročil nobene škode. Ubij je bil samo en domačin.

Kairo, 24. julija. AA. Reuter: Poročilo britanskega vrhovnega poveljstva se glasi: Na obnemem področju severne Kenije je 20. julija zvečer britanska patrola odbila sovražni oddelek pri Ajobi, 80 km jugovzhodno od Mojale. Na drugih bojiščih nič pomembnejšega.

Predsednika angleške vlade Churchilla so včeraj v poslanski zbornici vprašali, ali bo Anglija takoj z letali napadla Berlin in Rim ter druga sovražna mesta, če bodo Nemci napadli London. Predsednik je odgovoril, da ne more reči nič, ker bi odgovor samo koristil sovražniku.

Angleški državni proračun bo zaradi vojne znašal letos 3.467.000.000 funtov šterlingov (865 milijard din). Primanjkljaja bo okoli 550 milijard dinarjev. Primanjkljaj bodo krili z zvišanjem dohodnine, zlasti visokih dohodkov, z davki na čezmerni zaslužek, z zvišanjem poštnine, carine na vino in luksuzne predmete. — Neobdavčene pa ostanejo še naprej življenjske potrebščine, zlasti živež, brezalkoholne pijave in otroški čevlji. To je razvidno iz proračunskega govora, ki ga je včeraj imel v poslanski zbornici finančni minister Kingsley Wood.

Dosedanja japonska vlada je odstopila na pritisk vojske. Nova vlada kneza Konoja bo samo izpolnjevala voljo vojaških krogov, ki hočejo tvesti na Japoncem diktaturo in podrediti vse japonske sile svojim osvajaalnim namenom, sodi sovjetsko časopisje.

Velike glasbene slovesnosti so se začele v nemškem mestu Beyreuthu. Vprizorjene bodo vse Wagnerjeve opere, razlika bo v tem, da se je teh Wagnerjevih slovesnosti doslej udeleževalo najodličnejše občinstvo z vsega sveta, letos pa so prireditve namenjene samo nemškimi vojakom, delavcem ter članom narodnosocialističnih organizacij.

Gospodarska pogajanja med Turčijo in Romunijo so se brez sporazuma ustavila iz političnih razlogov.

Posebna sovjetska komisija je dopotovala v Besarabsko pristanišče Reni in bo skušala pripraviti vse potrebno za obnovo prometa na Donavi.

Zastopniki francoske vlade so imeli z zastopniki industrijskih skupin sejo, na kateri so razpravljali o razdelitvi in zaposlitvi francoskega delavstva v zasedeni in nezasedeni Franciji. V prvi vrsti bodo začeli popravljati železnice in mostove.

Vojaška moč Horthyjeve Madžarske

Madžarska oborožena sila sicer ni najmočnejša, vendar mislijo na Madžarskem, da je ne bo treba postavljati pred preizkušnjo

Madžarska je bila še do pred kratkim središče velikega zanimanja evropske politične javnosti, v prvi vrsti zaradi znanih madžarskih zahtev po spremembi meje nasproti Romuniji, ki je po svetovni vojni dobila lep kos prejšnjega madžarskega ozemlja. Madžari pa nikakor niso končno veljavno odstopili od svojih zahtev po spremembah meja, čeprav so pod vplivom Nemčije in Italije morda le spoznali, da zdaj še ni časa za uresničitev teh njihovih zahtev. Čeprav se na splošno lahko reče, da se tudi Madžarska ne bi mogla uspešno braniti, če bi jo napadla kakšna večja evropska država, vendar bi utegnulo le koga zanimati vprašanje, kako je Madžarska sploh poskrbela za svojo obrambo za primer, če bi morala braniti svojo neodvisnost. V naslednjem nekaj podatkov o tem:

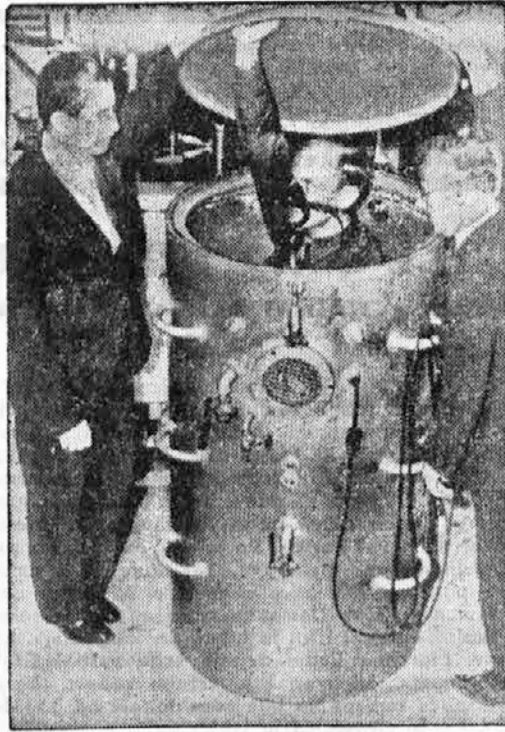
Laško rečemo, da je Madžarska ena tistih držav, ki imajo v vojaškem oziru najslabše naravne meje. Prestolnica Budimpešta je od meje oddaljena dobrih 76 km. Njena odprta meja z Nemčijo je dolga 200 km, s Slovaško 700 km, z Romunijo 400 km, z Jugoslavijo nad 400 km in z Rusijo 150 km.

Trianonska pogodba, ki je bila sklenjena po svetovni vojni, ni dovolila, da bi se Madžarska smela oboroževati. To dovoljenje je Madžarska dobila šele pred dvema letoma, 1938. Ni dvoma, da je Madžarska to dovoljenje tudi izkoristila, kolikor so jo dopuščale razmere in njena lastna sredstva. Vsi moški od 18 do 40. leta so na Madžarskem

dolžni zadostiti svoji vojaški obveznosti. Rok službe traja dve leti, za tiste, ki služijo v specialnih oddelkih, pa tri leta. Vrhovni poveljnik vse madžarske oborožene sile je regent Horthy. V mirnem času šteje madžarska vojska sedem armadnih zborov ter dve konjeniški in dve motorizirani brigadi. Vsega skupaj bi bilo v mirnem času tako pod orožjem nekako 80.000 vojakov. V primeru vojne nevarnosti pa bi Madžarska mogla spraviti pod orožje kakšnih 900.000 mož, torej niti ne cel milijon.

Madžari imajo po dosedanjih podatkih nekako 150 letal prve linije. Prejšnjem letalu in letalske motorje kupovali v tujini, pred nedavnim pa so zgradili lastno tovarnico za izdelovanje letal in motorjev. Rečna mornarica, ki vozi v glavnem po Donavi, šte sedem vojnih ladij, ki pa so vse precej majhne. Največje imajo komaj 140 ton nosilnosti. Novejši so bojni čolni, ki so oboroženi s topovi kalibra 76 mm.

Kakor se iz zgornjih podatkov vidi, madžarska oborožena sila ni prav posebno velika in bi bila njena odporna sila v primeru, če bi jo kdo napadel, pred resno preizkušnjo. Toda v madžarskih političnih krogih prevladuje mnenje, da ni potrebno, da bi do tega preskušnje moralo na vsak način priti. Madžarska je prepričana, da bo prečta vprašanja lahko rešila na mirnem način, zlasti ker računata na veliko zaslombo najmočnejše sode Nemčije.

Prilava, v kateri delajo skušnjo letalski novinci v Pasadena (Kalifornija). Letalske novince izpostavljajo v tej prilavi različnemu zračnemu pritisku in jih s tem preskušajo, če bodo sposobni poleteti v zračne višave, ne da bi spravljali v nevarnost sebe in letalo.

Očitki glede francoske goveje živine

»Newyork Herald Tribune« je objavil poročilo svojega vojnega dopisnika o položaju v zasedenih francoskih krajih. Dopis pravi med drugim, da se na zasedenem francoskem ozemlju že čuti veliko pomanjkanje goveje, konj in živine ter pripisuje za to krivdo nemški okupacijski vojski. Z ozirom na to poročilo pravijo na nemških pristojnih mestih, da se ta ameriški dopisnik očitno ni potrudil, da bi se pogovarjal tudi s francoskim prebivalstvom po deželi. V Berlinu pravijo, da bi z lahkoto ugotovili, kakšno je dejansko stanje glede goveje živine in konj. S povpraševanjem in razgovori s francoskim prebivalstvom bi dopisnik ameriškega lista lahko izvedel, da so živino in konje pri izselitvi deloma odgnale francoske oblasti, deloma pa enostavno pobile. V najboljšem primeru so francoske vojaške oblasti puščale s potoma velike črede brez vsake hrane in brez čuvajev. Pri svoji želji, da bi za seboj ničesar ne pustili, kar bi moglo koristiti vojnemu nasprotniku, pravijo dalje v Berlinu, so francoske vojaške oblasti povzročile veliko bedo in nesrečo med francoskim prebivalstvom. Nemška vojska je takoj po svojem prihodu v posamezne francoske kraje na svoj račun vse storičila za prehrano prebivalstva in se tudi naprej po svojih močeh trudi, da bi pomagala uvesti normalno življenje v zasedenih krajih. To pa ne velja samo za prehrano prebivalstva, pač pa tudi za promet in gospodarsko življenje sploh.

Veliki meteoriti nad Ukrajino

V teh dneh so v Černigovu opazili velikanski meteorit, ki je brzel po nebu proti severozhodu in se je iskril v smopastih plamenih in je sledenje izginil med Velikim vozom in zvezdo severnico. Še nedavno je v istem kraju s silnim bobnenjem padel meteorit na zemljo, ki je izkopal 2 metro globok lijak in so njegovi drobtini tehtali po pet kil.

Morske pse lovijo v vreče

Na vzhodni obali Južne Afrike pomejajo lov na morske pse za odnotne domačine zlato jama. Tamšnji prebivalci se pri tem poslužujejo kaj preproste sredstva. Iz čolnov mečejo v morje na vrvi privezane vabo, ki privabi živali v veliko vrečo. Ker pa morski pes ne zna plavati ritenski, je izgubljen v trenutku, ko zaide v nastavljeni past. Tako se ribičem neredko posreči, da ulove v eni uri več šest do osem metrov dolgih morskih psov.

Radio

Program radio Ljubljana

Sreda, 24. julija: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Koračnice (plošče) 12.30 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Pesnice za plers (Jozek in Ježek) — 14 Poročila — 18.30 Mladinska ura: Slovenski literarni zemljevid VII: Stajerska (prof. Fr. Vodnik) — 19 Napovedi in poročila — 19.30 Nač. ura: Prva kulturna država na našem morju (Vikt Pinač, Ljubljana) — 19.40 Objave — 20.10 Naši izseljenci (Milko Piriš) — 20.30 Koncert vojaške godbe — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Za oddih (plošče).

Drugi programi

Sreda, 24. julija: Belgrad: 20 R. Straussov »Kavalir z rožo« — Zagreb: 20.30 Cajkovskega skladbe. — Bratislava: 20.30 Slovaške narodne. — Praga-Bрно: 21.10 Dvorakove skladbe. — Sofija: 19.50 Verdijev »Trubadur«. — Bernoljunster: 21 Simfonični koncert. — Budimpešta: 19.40 Puccinijeva »La Bohema«. — St. Chulim-Hörby: 20.45 Rimski — Korkavokljeva »Sheherazada« — Trst-Milan: 22.10 Operna glasba. — Rim-Bari: 22 Violina. — Kodanj: 21.45 Filmska glasba. — Sottens: 21 Cesar Franckove skladbe.

Uspelo ravnanje. »Kako te je sprejela Mica, ko si včeraj vasoval ob njenem oknu?« — »Rože je metala vame.« — »Rože? Kako pa to, da si črn pod očmi?« — »To? Pa zato, ker je Mica pozabila rože vzeti iz lonca.«

kot kurje jajce, žolčni kamni dostikrat lahko utaje svojo navzočnost. Dalje lahko povzročajo velike bolečine v zgornji trebušni votlini. Ne stoji v ospredju vede o žolčnih boleznih, kajti ti kamni se pojavljajo le tedaj, če jih žolčnik privede do vho-da v črevo. Lahko se govori o uspehu, kadar žolčnik potisne žolčni kamen v črevo. Hudo pa je, če je kamen prevelik in skozi žolčnik ne more v črevo. Ves ta živ proces zavisi od delovanja mišičev-ja in draženja žolčnika, kar je spet odvisno od delovanja živcev, ki vodijo iz možganov k žolčniku. Pri vsem tem pa igra važno vlogo tudi duševno razpoloženje. Vse to premikanje žolčnih kamnov in kemična sestava žolčne tekočine ne zasluži nič manjšo pozornost kakor žolčni kamen sam, ki se pri izhodu iz žolčnika premika kot zaklopni (zaklopni kamen) ali pa tak, ki tečno kakor zagozda zapira izhod in povzroča zlatenco.

Zdravniška veđa gre za tem, da po možnosti žolčne kamne odstrani. Glavna naloga pa je z notranjim zdravljenjem na žolčnih kamnih bolnega človeka pripraviti do tega, da bi postal »zdrav nosilec« kamnov, ki mu ne bi delali nobenih težav več.

Odkritje röntgena

je nadaljni pripomoček za postavljenje pravilne bolnikove diagnoze. S pomočjo röntgena je mogoče ne samo dognati stanje kosti, srca in pljuč, pač pa tudi še kaj drugega. Iznajdba takimenovane »kontrastne kaše«, ki jo je prvi uporabil monakovski zdravnik Rieder pri svojih bolnikih, je omogočila najprej opazovanje sončne slike želodčne stene, pozneje pa tudi ugotovitev druge podrobnosti. Tako je bilo možno pravočasno dognati nastajajočega raka ali vnetja želodčnih sten in omogočiti uspešno zdravljenje bolnika. Danes po vsem svetu mnogo zdravijo s pomočjo röntgena vse sloje ljudstva. Z rentgeniziranjem se pravočasno da opaziti bolezen in zato tudi preprečiti, da bi postala za bolnika neozdravljiva.

Od tedaj, ko so opazili, da je ravmatični voz- zel v srčni mišici in v sklepnih mišicah ter drugod tipičen ravmatičen pojav, ni ravmatizem nič več nerešljivo vprašanje. Dozdaj seveda še ne pozna- mo pravega vzroka, zakaj se ravmatizem sploh po- javi. Zdravnik more dozdaj zdraviti bolezen šele po njenem pojavu.

Napredek zdravilstva v zadnjih štiridesetih letih je prinesel novo orožje proti najbolj razširje- nim boleznim. Njihova pravočasna ugotovitev je najboljše upanje za okrevanje. Tako je v primerih jetike. Zdaj začenjamo spoznavati tudi uspešna sredstva proti ravmatizmu, proti boleznim, ki jih povzroč starost, in drugim.

Na vseh iznajdbah je že štirideset let sda- njeja stoletje dosti bogatejših kot pa vse prejšnje stoletja. Brez dvoma imajo pri tem razvoju zdrav- niške vede precejšnje zasluge tudi nemški učenjaki. Res pa je tudi, da je tudi to polje udejetvov- nje že dokaj pomanjkljivo obdelano, kar posebno čutijo tisti, ki zdravniki zanje dozdaj še niso našli zdravila.

To je bila sitna, strah vzbujajoča zadeva. Kadar sem vzdignil nogo, mi je veter odtrgal z lestve in jo vrgel proti repu ladje. Če bi človeka potegnil veter z lestve, bi bil izgubljen brez rešitve. Na daleč in na široko ni bilo drugega kakor zljajajoča praznina, kilo- meter spodaj pa Ocean. Po nekaj klinih na poševni lestvi, sem si želel, da me ne bi bila nikdar obšla nora misel, da bi si ogledal čoln s stroji.

V notranjščini čolna za stroje je poleg Dieslovega stroja za 1000 konjskih sil, tekao ozek hodnik. Stroj je gonil ogromen, šest metrov velik propeler, žigar grmenje me je omamljalo, čeprav sem nosil z bombažem podloženo čelado. Ta stroj je z zračno ladjo vezalo samo nekaj za zapetje debelih vrvi.

Ko sva prišla v čoln, je Sturm potegnil za sabo premakljivo lestev. Na vrh stranih prazen prostor. Bilo je kakor da bi človeka gnalo po zraku v topniškem izstrelku z odprtimi okni. V slehernem od štirih čolnov je imel po en inženir neprenehoma službo. Vsakih nekaj ur so se inženirji menjali pri delu.

Naslednje jutro sem iz višine nad poldrug kilometer lahko dejansko videl z golim očesom, kako je zemeljsko površje ukriv- ljeno. S te višine smo lahko videli na stotine kilometrov daleč. Ozračje je bilo neverjetno jasno, obzorje pa ostro kakor nož. Ko sem z očmi natančno raziskoval črto obzorja, sem opazil, ali pa mislil, da vidim lahko upognjenost zemeljskega površja.

To mi je povzročilo eno največjih razburjenj na poti. Vedno sem vedel, da je zemlja okrogla, toda neznansko razburljivo je bilo zares videti neznaten del njene okrogline. Nekoč prej sem imel prav- tak, grozo vzbujajoč občutek, ko sem neke noči stal na robu zajede Velikega Kanjona ter videl, kako je nesprotna stran brezdnata molela proti zvezdam. Čutil sem, kako se zemlja obrača, ko je rob Kanjona vstal ter zakraval zvezde drugo za drugo. Bilo mi je, kakor da zem- lja drvi pod mojimi nogami.

V petek zjutraj je okoli enih »Hindenburg« sredi Atlantskega morja zašel v silovit vihar. Ogromni njegov trup se je opotekal in sukalo po prečnih temi, tako črni, kakor notranjščina črne mačke. Toča in plohe so udarjale proti oknom sprehalnega krova.

Z nekaj potniki sem gledal na očarljivo igro valujočega morja 700 metrov pod nami. Videli smo v temi samo krog, ki so ga raz-

Italijansko strojniško gnezdo ob libijsko-egiptski meji.

Napredek zdravilstva v zadnjih sto letih

Zadnjih 40 let je prineslo več iznajdb, kot vse prejšnje stoletje

Odkar je bostonski zdravnik Jackson — bilo je to leta 1842 — po naključju v svojem laboratoriju opazil učinek vdihavanja etrove pare, lahko kirurgi operirajo, ne da bi bolniki čutili kakšne bolečine. Tej iznajdbi so sledile kmalu druge, ki so bile epohalnega značaja, na primer kloroformova narkoza, omrvtitev mišic (August Bier) in omrvtitev kože (Karl Ludwig Schleichen). Ze leta 1847 je Ignac Semmelweis z Dunaja ugotovil, da se je vročina pri porodnicah pojavljala zaradi nezapljivosti zdravnikov in njihovih asistentov, ki so premalo pazili na čistočo rok in instrumentov. Odločen korak proti temu je bil storjen tedaj, ko so začeli pred operacijami razkuževati instrumente in roke ter so na ta način znatno zmanjšali umrljivost mater in otrok.

Kirurg lord Lister je začel uspešno zdraviti zastrupljenje. Uničil je bacile, ki bi utegnili zanesti bolezen, da bi mogel brez nadaljnih nevarnosti izvesti operacijo. Nemec iz baltičkih krajev Ernest v Bergmann je na podlagi izkušenj iz vojne začel posebno povdarjati potrebo po sterilizaciji rok in instrumentov ter obvez, s čemer je dosegel res tudi velik napredek pri operacijah.

Začetki zdravljenja s serumom

Let 1882 se je posrečilo Kochu odkriti bacil jetike. Tudi odkritje bacila kolere je zasluža nem-

škega učenjaka. Sledila je doba, ko so začeli zdraviti s serumom. Znashi so najprej serum proti davici (Behring). Serum proti tetanusu sicer ne more zavarovati bolnika že pred začetkom njegove bolezni, pač pa se bolniku po injekciji bolezni vsaj ne poslabša. Kot preventivno sredstvo se je sijajno obnesel in s ponosom lahko tekmuje z iznajdbami dvajsetega stoletja.

Ze v svetovni vojni so številnim ranjenecem dajali serum proti tetanusu. Tako se je posrečilo rešiti na sto tisoče življenj.

Iznajdbe prihajajo po veliki večini kot posledice prejšnjih, čeprav manj pomembnejših iznajdb. Dostikrat pelje znanost zdravniško vedo po potih, ki se v krivuljah vračajo na isto mesto nazaj, vendar znanost zdaj v večji meri bogati z novimi iznajdbami kot pa v prejšnjih časih.

Razvoj zdravilstva se najlepše vidi vsekakor na raznih primerih bolezni.

Žolčni kamni

so n. pr. neke vrste kemična sestavina, ki vsebuje mnogo takimenovanega holesterina. Imajo pa v žolčniku vlogo nekakih »tujcev«, ki se pojavljajo po vnetju ali pa tudi sami povzročajo vnetje. Najsi bodo mali, takimenovan žolčni pesek, ali veliki

Lehmann me je vzel dol v poveljniški prostor, od koder so zračno ladjo krmarili. Tam se nam je odprl čudovit pogled okrog po Oceanu. Velikansko telo »Hindenburg« je viselo nad nami in za nami. Kompassi, tlakomer, vremenoslovške in plovbene priprave so polnile prostor. Pokazal mi je, kako se uporablja priprava za spuščanje plina ali vodnega obtežila, s čimer zračno ladjo spuščata ali dvigata. Pokazal mi je tudi dvojno pripravo za krmarjenje, brzojav z znamenji in telefone do vsakega važnega dela ladje. Razlagal mi je vremenske zemljevide, ki so jih vsakih nekaj ur popravili po brezžičnih poročilih z ladij na morju.

S Fritzem Sturinom, prvim inženirjem, sem obiskal en čoln s stroji. Čolni so viseli na žicah pet metrov od ovojja zračne ladje. To je bila dogodivščina, ki je ne želim ponoviti.

Da bi prišel v čoln, sem moral plezati na prostem po raztegljivi lestvi, široki 30 centimetrov, ki je od ladijskega trupa visela v čoln; preden sva se spravila na to, mi je Sturm privezel na glavo varnostno čelado in dejal, naj odložim površnik. Potem mi je pokazal, kako naj se oklenem neke lestve od dveh strani. Moral sem oviti roke proti vetru okoli lestve ter se prijeti za drugo stran s prsti. Ta previdnost je bila potrebna, da me ne bi pritisk vetra, naglega 130 kilometrov na uro, odtrgal z lestve.